

Traduït en xifres: durant els anys trenta, la mitjana d'enterraments era de 16,6 persones a l'any. De l'abril del 1938 a l'abril del 1939 els morts arriben a 418, totalment inassumible per a un poblet que aleshores tenia 1.669 habitants. Tant és així que el 24 d'agost del 1939, en plena festa major, s'inaugura un nou cementiri al camí d'Alguaire. Tot just s'havia acabat la guerra i reconstruir semblava més urgent que construir, però en el cas d'Alpicat, el cementiri era més que necessari i les noves autoritats no van perdre el temps. De fet, al vell, que era ubicat on actualment hi ha la plaça Gaudí, no quedava ni un pam sense aprofitar i ja s'havien començat a viure situacions grotesques. I es va abandonar. Literalment. "El pas del temps l'anava degradant al mateix ritme que s'esvaïen els records del que hi va passar. Era un tema incòmode que ningú s'atrevia a tocar", recorda Fabià Corretgé. Ell forma part de la generació que amb la inconsciència pròpia de les criatures jugava al cementiri. "Per a nosaltres era

La mitjana d'enterraments a Alpicat als anys trenta era de 16,6 a l'any. De l'abril del 38 a l'abril del 39 s'arriba als 418.

una aventura". Només la gran expansió urbanística d'Alpicat dels darrers anys va obligar a traslladar les restes l'any 1994 i a ensorrar, definitivament, la immensa ruïna. "S'havia de fer, però tampoc no pot ser que oblidem, per això des del Memorial Democràtic s'ha decidit instal·lar un monòlit que recordi les víctimes". Totes.

EXTRAMURS

Les llibretes Josep Gilart, l'enterrador, van ser l'inici de la investigació. Però no l'única font. El 18 de maig del 1938 s'adona que arriben tants difunts que no serà capaç de recordar on han estat inhumats. Però també hi ha morts fora de la tàpia que no s'inclouen a les llibretes, perquè no estan al seu càrrec, com els 39 afusellats als que es va privar de descansar en un recinte sagrat. "Al final, d'on va sorgir més informació és del registre parroquial". Però, qui eren aquests morts? La resposta és gairebé un resum de la guerra. Hi ha 146 soldats, la majoria dels quals van morir al front de Seròs. Però també hi ha 261 víctimes civils, la majoria dels quals padrins de la Casa de Misericòrdia de Lleida i nens molt petits. Són casos molt tristos de morts per inanició. "Una prova de l'absoluta precarietat en què es vivia". També reposaven a Alpicat les restes de sis persones acu-

